

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.012/2024/8. szám

A felperes:

felperes Nyrt. (felperes székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Imre Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd ügyvédi iroda címe)

Az alperes:

alperes neve Zrt. (alperes székhelye)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Horváth V. Gábor Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Horváth V. Gábor ügyvéd, ügyvédi iroda címe)

A per tárgya:

Faktoring keretszerződésből eredő tartozás megfizetése

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szolnoki Törvényszék 29.G.20.203/2022/69.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Az alperes 29.G.20.203/2022/70.

A csatlakozó fellebbezést benyújtó fél és a csatlakozó fellebbezés sorszáma:

A felperes Gf.III.30.012/2024/3.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és mellőzi az indokolása [14] bekezdésének első mondatát.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 328 930 (háromszázhuszonnyolcezer-kilencszázharminc) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A tényállás

[1] A felperes mint faktor és a adós Kft. (a továbbiakban: adós) 2019. július 18. napján faktoring keretszerződést kötöttek egymással, amelynek 1.2.2 pontja szerint az adós a felperesre engedményezte a kötelezettekkel szemben a faktoring keretszerződés aláírásakor már létező jogviszony alapján fennálló, kötelezett által elismert teljesítés alapján kiállított számlában, vagy egyéb dokumentumban foglalt és igazolt vagy jövőben keletkező, jövőben esedékessé váló, valamennyi követeléseit. A felperes az adósnak a faktorálás összegét előfinanszírozás formájában is teljesíthette, amelynek feltételeit a szerződés 5.2 és 5.3. pontjai – az 5.3.4. pontban szabályozva a faktoring keretszerződés aláírását követően létrejövő jogviszonyokból eredő átruházott követelések esetét –, valamint az 1. számú melléklete tartalmazták.

[2] A szerződés 6.6.1. pontja azt tartalmazza, hogy a felperes köteles a megvásárolt átruházott követelést visszaengedményezni az adósra, akkor és amennyiben az adós visszafizetési kötelezettségét teljesítette és a felperes valamennyi az adóssal és a kötelezettel szemben fennálló követelése az adós által megfizetésre került, és azzal a feltétellel, hogy e tekintetben a felperes a kógens jogszabályok által lehetővé tett körben minden felelősséget, szavatosságot és jótállást kizár. A felperes jogosult a visszafizetési kötelezettség teljesítését megelőzően is egyoldalú nyilatkozattal az adósra visszaengedményezni az átruházott

követeléseket, ez azonban nem mentesíti az adóst a visszafizetési kötelezettségének teljesítése alól.

[3] A faktorálás tényét és az adós személyét a hitelbiztosítéki nyilvántartásba 2019. július 19. napján bejegyezték. Az engedményezett követeléseket érintően a felperes hitelbiztosítási szerződést kötött az E.... Magyarországi Fióktelepével.

[4] Az adós mint eladó és az alperes mint vevő között 2021. február 5. napján 240 tonna DAP 18-46 BB típusú és 141 000 forint/tonna + áfa egységárú műtrágya megvásárlására adásvételi szerződés jött létre.

[5] Az adásvételi szerződés 2. pontjában a fizetési határidőt a számla kiállításától számított 180. napban állapították meg, míg a szerződés 5.2. pontjában a fizetési késedelem esetére havi 1% mértékű késedelmi kamatot kötöttek ki.

A szerződés 3.2. pontja szerint az áru alperes általi mennyiségi átvétele az 1. számú mellékletben meghatározott teljesítés helyén, darabszámlálással vagy (ömlesztett áru esetén) mérlegeléssel történik, amelyről az adós szállítólevelet állít ki, és azon az alperes a teljesítést, a birtokbavételt igazolja. Az alperes ezen teljesítésigazolása alapján történik a számla kiállítása.

A szerződés 1. számú melléklete alapján a teljesítés helye az adós telephely címe alatti telephelye, míg a teljesítés ideje a megrendelés adós általi visszaigazolását követő második nap.

[6] Az adásvételi szerződés megkötésének napján az adós a szerződésben meghatározott műtrágya szolgáltatásáról szállítólevelet állított ki, azt az alperes képviselője cégszerű aláírással látta el. Ugyanezen a napon a B... Kft. mint tároló és az alperes tárolási szerződést kötöttek, amely értelmében az alperes az adóstól vásárolt műtrágyát elszállításig a tároló saját telephelyén (telephely címe) tárolja, és annak átvételét a tároló a szerződés aláírásával elismerte és nyugtázta. A tároló az alperes által vásárolt műtrágyának a többi árukészlettől elkülönítetten való őrzését és nyilvántartását vállalta.

[7] Az adós 2021. február 5. napján VSz-2021/00578 számon 2021. augusztus 4-i fizetési határidővel 42 976 800 forint összegű vételárról állított ki számlát.

[8] Az adós az adásvételi szerződés megkötésének napján „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratban írásban értesítette az alperest a faktoring szerződésen alapuló engedményezés tényéről, az adásvételi szerződésből fennálló – kötelezeti levonás feltüntetésének hiányában a számla összegével megegyező – tartozás összegéről, és felhívta az alperest, hogy a felperes részére teljesítsen. Az engedményezési értesítőben az alperes az engedményezést tudomásul vette, és igazolta, hogy az adós a számla alapjául szolgáló kötelezettségét szerződésszerűen teljesítette, és kijelentette, hogy a felperes felé az engedményezett követeléssel tartozik. Kijelentette továbbá, hogy a felperessel szemben az engedményezett követeléseket, azok teljesítését illetően – a fentiekben az általa megadott levonásokon túl – semmilyen kifogással, ellenköveteléssel vagy

beszámítással nem fog élni, azokról kifejezetten lemond és a faktorálható összegként megjelölt összeget további levonás vagy ellenkövetelés nélkül hiánytalanul a felperes meghatározott számú fizetési számlájára határidőben teljesíti. Az engedményezési értesítőket az alperes a felperesnek elektronikusan megküldte a e-mail címre.

[9] Az alperes a faktoring keretszerződés tartalmát nem ismerte, ugyanakkor arról tudott, hogy az általa aláírt engedményezési értesítő is feltételét képezi a felperes faktoring keretszerződésből eredő teljesítésének.

[10] A felperes a fenti adásvételi szerződésre tekintettel a faktoring keretszerződés alapján előfinanszírozásként összesen 38 679 120 forintot fizetett meg az adósnak.

[11] Az alperes 2021. július 19. napján kelt levelével felszólította a tárolót a műtrágya leszállítására

[12] Az adós és az alperes 2021. július 28. napján a közöttük létrejött adásvételi szerződés megszüntetéséről rendelkeztek azzal az indokkal, hogy az adós 2021. július 31. napjáig nem tudja a műtrágyát átadni. Ezt követően az adós VSz-2021/02646 sorszám alatt a VSz-2021/00578 sorszámú számlára utalással negatív előjelű számlát állított ki azonos összegben.

[13] A felperes a faktoring keretszerződést 2021. július 28. napján felmondta, majd. 2021. július 30. napján e-mailben fizetési emlékeztetőt küldött az alperesnek, aki a 2021. július 16. napján kelt levelében jelezte a felperesnek, hogy a műtrágyából kiszállítás részére nem történt.

[14] A felperes a 2021. július 30. napján kelt e-mailben tájékoztatta az alperest arról, hogy a rendelkezésére álló dokumentumok szerint az adós a műtrágyát leszállította, annak átvételét az alperes aláírásával elismerte, a felperes felé tartozáselismerő nyilatkozatot tett és lemondott mindenféle kifogásról, ellenkövetelésről, beszámítási jogról. Megjegyezte, a telephelyre történő kiszállítás nem volt feltétele a fizetési kötelezettségnek.

[15] Az alperes a 2021. szeptember 7. napján kelt levelében vitatta a fizetési kötelezettségét, és tájékoztatta a felperest az adásvételi szerződés megszüntetéséről. A felperes 2021. szeptember 10. napján kelt levelében azt az álláspontját közölte, miszerint a sztornó számla mögött gazdasági esemény nem volt, azt a felperes nem kezdeményezte és nem hagyta jóvá, ezért az a peres felek jogviszonyában hatálytalan.

[16] A műtrágya vételárát az alperes a felperesnek határidőben és azt követően sem fizette meg.

[17] Az adós 2021. december 8. napja óta felszámolás alatt áll. A felperes a jelen perben érvényesített követelésével összefüggésben az adós felszámolási eljárásában hitelezői igényt nem jelentett be.

A felperes kereste és az alperes védekezése

[18] A felperes módosított keresetében elsődlegesen kérte, kötelezze a bíróság az alperest 42 976 800 forint és annak 2021. augusztus 5. napjától a kifizetés napjáig havi 1% mértékű késedelmi kamata, továbbá 14 163 forint behajtási költségátalány megfizetésére. Másodlagosan és – eltérő érvényesíteni kívánt jog megjelölése miatt – harmadlagosan kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest 38 679 120 forint és annak 2021. február 12. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt mértékű késedelmi kamat, továbbá 14 372 forint behajtási költségátalány megfizetésére. Érvényesíteni kívánt jogként az elsődleges keresete esetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:1. § (1) bekezdését, 6:405. §-át, 6:406. §-át, 6:193. § (1)-(3) bekezdését, 6:197. § (1) bekezdését, 6:198. § (1) és (2) bekezdését, 6:215. § (1) bekezdését, 6:26. §-át, 6:42. § (1) és (2) bekezdését, 6:58. §-át és 6:153. §-át, a másodlagos kereseti kérelem tekintetében a Ptk. 1:4. § (1) és (2) bekezdését, 6:127. § (1) bekezdését és 6:587. §-át, míg harmadlagos kereseti kérelmét illetően a Ptk. 1:4. § (1) és (2) bekezdését, 6:127. § (1) bekezdését, 6:519. §-át és 6:522. § (1) bekezdését jelölte meg.

[19] Előadta, az adós és az alperes között 2021. február 5. napján létrejött adásvételi szerződés alapján az adós a terméket az alperesnek átadta, annak tényét a szállítólevelek igazolják. Ezért az alperes a szerződés alapján köteles a vételárat megfizetni, amely kötelezettségének azonban nem tett eleget. A faktoring keretszerződés alapján pedig a vételár követelés az adóstól a felperesre szállt át, így jogosult azt az alperessel szemben érvényesíteni. Az alperesnek az engedményezési értesítőből tudnia kellett, hogy milyen jogcímen, milyen határidő mellett, milyen összegű tartozása áll fenn, és hogy ezt a fennálló tartozást az engedményezési értesítőben meghatározott határidőn belül a felperesnek köteles megfizetni. Az alperes az engedményezési értesítő záradékát aláírásával látta el, ebben kifejezetten elismerte, hogy az adós az adásvételi szerződés alapján fennálló kötelezettségét teljesítette, és az abban foglalt terméket az alperes részére leszállította, hiánytalanul a szerződés szerinti minőségben átadta, a felperessel szemben az engedményezési értesítőben meghatározott tartozása áll fenn. Az alperes kifejezetten lemondott azon jogáról, hogy a felperessel szemben kifogással él, ellenkövetelést vagy beszámítást érvényesít, és vállalta, hogy az engedményezési értesítőben meghatározott összeget az abban meghatározott határidőben a felperesnek hiánytalanul megfizeti. Az alperes a tartozás fennállását, az adós teljesítését és a termék birtokbavételét elismerte a szállítólevél aláírásával is, amelynek következtében az adós az alperessel szemben a fizetési kötelezettséget tartalmazó számlát kiállította. Az alperes az engedményezési értesítőben foglalt bankszámlára történő átutalással volt köteles teljesíteni, de ennek nem tett eleget.

[20] Másodlagos keresetét arra alapította, hogy az alperes utaló magatartása, a teljesítést elismerő kifejezett nyilatkozata nélkül nem fizetett volna előfinanszírozásként az adós részére a faktoring keretszerződés alapján. Harmadlagos kereseti kérelme kapcsán arra hivatkozott, hogy az alperes jogellenesen járt el a szállítólevél, teljesítési igazolás aláírásakor, mivel azt megelőzően az adós teljesítését nem ellenőrizte, holott tudomása volt arról, a felperes csak és kizárólag abban az esetben nyújt előfinanszírozást az adós részére, amennyiben az alperes az adós szerződésszerű teljesítését visszaigazolja.

[21] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Állította, az adós adásvételi szerződések szerinti szolgáltatását nem teljesítette, és az adásvételi szerződést emiatt meg is szüntették. A teljesítés igazolásán és a szállítólevélen csupán azt ismerte el, hogy a műtrágya a tárolónál rendelkezésre áll. Álláspontja szerint ezért az adós teljesítésének hiányában nincs fizetési kötelezettsége a felperes felé. Utalt arra, a fizetési kötelezettsége hiányára vonatkozó kifogás jogáról érvényesen nem mondhatott le. Vitatta az engedményezés létrejöttét is. Érvelése szerint a faktoring keretszerződés alapján a visszaengedményezés joga megillette a felperest. A felperesnek pedig az adóssal szemben fennálló követelése a felszámolás kezdő időpontjában nem volt sem függő követelés, sem esedékesség előtti, így adós visszafizetési kötelezettségének nem előkérdése az alperessel szembeni igényérvényesítés. Emiatt a felperesnek követelését először az adóssal, majd a hitelbiztosítóval szemben kellett volna érvényesítenie.

[22] A másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmeket megalapozatlannak tartotta, mivel szándékos károkozó magatartást nem tanúsított, maga is jóhiszemű volt az adós teljesítése tekintetében.

Az elsőfokú ítélet

[23] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 42 976 800 forintot és annak 2021. augusztus 5. napjától a kifizetés napjáig járó havi 1% mértékű késedelmi kamatát, valamint 14 163 forint behajtási költségátalányt. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 3 391 416 forint perköltséget. Rendelkezett az elnöki letétben lévő 20 000 forint alperes részére való visszautalásáról. Határozatának indokolása szerint a perbeli faktoring keretszerződés a Ptk. 6:405. §-a szerinti visszkeresetes faktoring volt, amelyet alátámasztanak e szerződés 1.2.2. és 6.6.1. pontjaiban foglaltak. Ezért a szerződés alapján a felperes igényt érvényesíthet választása szerint akár az adóssal, akár az alperessel szemben, amennyiben az alperes határidőben nem teljesít. Az alperes nem mögöttesen felelős, így a vele szembeni igény érvényesítést nem kell megelőznie az adóssal szembeni igényérvényesítésnek. A hitelbiztosítási jogviszony pedig az alperes fizetési kötelezettségét nem érintette, mivel arra vonatkozóan adat nem merült fel, hogy a hitelbiztosítási szerződés a felperessel szembeni igényérvényesítést kizárná, és a hitelbiztosító nem térített.

[24] Rámutatott, a faktoring keretszerződés 5.3.4. pontja lehetőséget biztosított az aláírását követően keletkezett követelések engedményezésére, amely az előfinanszírozási kérelem adós általi benyújtásával és annak felperes általi visszaigazolásával, valamint az előfinanszírozási összeg folyósításával történt meg. A faktoring jogügylet részét képező egyedi engedményezés időpontját így megelőzte az adásvételi szerződés létrejötte, amely folytán a perbeli követelés engedményezhető volt. Kitért továbbá arra, az alperes nem hivatkozhat az engedményezési szerződés érvénytelenségére sem, mivel személyét a faktorálás, engedményezés miatt hátrányosan érintő semmilyen speciális körülmény nem áll fenn.

[25] Kifejtette, a Ptk. dispozitív rendelkezéseiből következően az alperes az engedményezővel szemben a Ptk. 6:197. § (2) bekezdése alapján őt megillető jogairól lemondhat, ahhoz jogszabály az érvénytelenség jogkövetkezményét nem fűzi. Az alperes ugyanis csupán az adásvételi szerződésből eredő igényének és azzal bármely egyéb jogcímen támasztható kifogásoknak a felperessel szembeni érvényesítéséről mondott le, az adóssal szemben a szerződésből eredő követeléseit változatlanul érvényesítheti. Miután az alperes a felperesre engedményezett követelés és annak teljesítését illetően a felperessel szemben esetlegesen érvényesíthető valamennyi kifogásáról lemondott, a felperessel szemben anyagi jogi kifogást eredményesen nem hozhatott fel jelen eljárásban. A lemondó nyilatkozat szerint ugyanis a felperes engedményezett vételár követeléssel szemben bármilyen, így az adásvételi szerződés létre nem jöttére, az adós teljesítésének hiányára, azaz szerződésszegésre alapított kifogás érvényesítésének jogáról is lemondott az alperes. Ezért arra a következtetésre jutott, az alperes nem hivatkozhat a felperessel szemben arra, hogy a vételár követelés az adós szolgáltatásának teljesítése hiányában nem jött létre. Nem vizsgálta emiatt, hogy az adós részéről történt-e teljesítés, mivel az elismert tartozás felperes részére történő megfizetése alól az alperes nem mentesülhetett. Mellőzte így a teljesítésre vonatkozó bizonyítékokat. Az indokolás [14] bekezdésének első mondatában ugyanakkor azt rögzítette, hogy az alperes a szállítólevél, a tárolási szerződés és az engedményezési értesítő aláírását megelőzően az adásvételi szerződésnek megfelelő módon, mérlegeléssel, mennyiség és minőség szerint nem vette át a műtrágyát az adóstól, a műtrágya átvételét a tárolási szerződésben foglaltakra alapította.

[26] Utalt arra, az alperes a joglemondó nyilatkozat folytán a felperessel szemben az adásvételi szerződés adóssal való közös megszüntetésére sem hivatkozhat, az ezzel kapcsolatos igényét az adóssal szemben érvényesítheti. Megjegyezte, a Kúria – helyesen – Gfv.VI.30.119/2023/9. számú ítélete nem volt irányadó, mivel az alperes joglemondó nyilatkozata folytán a teljesítést vizsgálni nem kellett.

[27] Az elsődleges kereseti kérelem alapossága miatt a látszólagos keresethalmazatban előterjesztett további kereseti kérelmeket és az azzal összefüggő érvek, bizonyítási indítványok elbírálását mellőzte.

A fellebbezés, a csatlakozó fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelmek

[28] Az ítélettel szemben az alperes fellebbezést, míg a felperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő.

[29] Az alperes jogorvoslati kérelme az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a kereset elutasítására irányult. Megítélése szerint a joglemondásról szóló nyilatkozat nem tekinthető teljességi záradéknak, abban nem mondott le valamennyi jogáról, hanem csupán az ott felsorolt jogairól. A jogról való lemondást pedig a Ptk. 6:8. § (3) bekezdése és a kialakult bírói gyakorlat szerint nem lehet kiterjesztően értelmezni. Emellett a megtámadási jog megszűnéséhez vezető lemondó nyilatkozatnak mindig egyértelműnek, konkrétan kell lennie. Ezért a tartozáselismerő nyilatkozattal szembeni védekezési jogáról nem mondott le, így arról sem, hogy az adós szerződésszegése (nemteljesítése) esetében a szerződést közös megegyezéssel megszüntesse és a tartozáselismerő nyilatkozatával szemben ellenbizonyítást

foljtasson. Kiemelte, a Kúria – helyesen – Gfv.VI.30.119/2023/9. számú ítélete szerint a tartozáselismerő nyilatkozattal szemben van helye bizonyításnak, amelynek nem tett megfelelően eleget annak a pernek az alperese, függetlenül attól, hogy kifogásolási jogáról lemondott. Változtatlanul állította, az adós részéről a teljesítés nem történt meg, amelyet alátámaszt az is, hogy az adásvételi szerződést az azt megkötő felek egyező akaratnyilvánítással megszüntették. A teljesítés elmaradása mint szerződésszegő magatartás miatt álláspontja szerint alappal tagadhatja meg az engedményes felé a saját szolgáltatásnak teljesítését, így a műtrágya vételárának megfizetésére nem köteles.

[30] Hivatkozott arra, a faktoring keretszerződés 6.4.1.-6.4.4. pontjai alapján az engedményezett követelést nem csak tőle igényelhetné a felperes, és a fizetés megtagadása miatt az adóstól kellett volna követelnie a faktorált összeget. A faktoring keretszerződésben a felperes kikötötte visszkereseti jogát is, ezért az alperes teljesítésének hiányában az adóstól kellett volna visszakövetelnie a korábban adott összeget.

[31] Véleménye szerint a felperesnek kellett azt bizonyítania, hogy az előfinanszírozás összegét megfizette az adósnak, amely kötelezettségének azonban a felperes nem tett eleget. Az összeg tényleges megfizetésének bizonyítására ugyanis nem tartotta alkalmasnak a felperes által készített és csatolt, nagyrészt lefestett táblázatot. Megjegyezte, a felperes 38 679 120 forint megfizetését ismerte el, így az elsődleges kereseti kérelem esetében is legfeljebb ezt az összeget követelhetné.

[32] A másodlagos és a harmadlagos kereseti kérelmet illetően vitatta a károkozó magatartást tényét és az utaló magatartás miatti kártérítés feltételeinek fennálltát.

[33] A felperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és az indokolás [14] bekezdésének első mondata mellőzését kérte. Érvelése szerint az elsőfokú ítélet sérti a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 266. § (1) bekezdését, 279. § (1) bekezdését, 342. § (2) bekezdését és 346. § (5) bekezdését, valamint a Ptk. 6:8. § (3) bekezdését. Az elsőfokú bíróság ugyanis nem tehette volna az indokolása részévé a teljesítéssel kapcsolatos – korlátozott ismereteken alapuló – megállapításait, mivel maga utalt arra az indokolása másik részében, hogy a teljesítés tényét nem kellett a perben vizsgálni az érvényes joglemondó nyilatkozatra tekintettel, és ezért a bizonyítási indítványokat is mellőzte. Amennyiben egy cselekmény megtörténtének vagy meg nem történtének az elsőfokú bíróság az ügy eldöntése szempontjából nem tulajdonít jelentőséget, annak elbírálására az ítélet nem terjedhet ki.

[34] A felperes fellebbezési ellenkérelme – a csatlakozó fellebbezéssel nem érintett részében – az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság a joglemondó nyilatkozatot nem értelmezte kiterjesztően. Az ugyanis kifejezetten kiterjedt a kifogásolási jogról való lemondásra is, amelybe beletartozik a peres eljárásban érvényesített, a szerződésszerű teljesítés hiányára és a szerződés megszűnésére alapított, a Pp. 7. § (1) bekezdés 1. pontja szerinti anyagi jogi kifogás is. Kitért arra, az alperes által megjelölt ítéletben a Kúria a joglemondó nyilatkozatot nem vizsgálta.

[35] Megítélése szerint az adásvételi szerződés megszüntetése vele szemben hatálytalan, mivel az engedményezést követően az adós a követelésről már nem rendelkezhetett, és a

felperes által a megszűnés időpontjáig megszerzett jogok fennmaradnak. Kifejtette, kötelezettsége a követelésének visszaengedményezésre csak akkor állt volna be, ha az adós visszafizetési kötelezettségét teljesítette volna, amelyre azonban nem került sor. Enélkül dönthetett arról, hogy él-e a visszaengedményezési jogával, vagy az engedményezett követelést az alperessel szemben érvényesíteni. A faktoring keretszerződés 6.4. pontja csupán megállapítja azokat az eseteket, amikor az adós kötelelessé válik a visszafizetésre, de a visszaengedményezési kötelezettséget a szerződés 6.6.1. pontja szabályozza.

[36] Az összegszerűség kapcsán lényegesnek tartotta, hogy az alperes a perfelvételi szakban nem vitatta az előfinanszírozott összeg nagyságát. Emiatt az alperes eredményesen a per későbbi szakában már nem hivatkozhat bizonyítatlanságra. Utalt továbbá arra, az engedményezéssel a teljes vételár követelést szerezte meg.

[37] Megalapozottnak tekintette a másodlagos és harmadlagos keresetében érvényesített kárigényét is, mivel részéről önhiba nem áll fenn, és az alperes szándékosan tett valótlan nyilatkozatot, amely magatartás vezetett az előfinanszírozott összeggel megegyező mértékű kár bekövetkezéhez.

[38] Az alperes a csatlakozó fellebbezésre tett ellenkérelmében hivatkozott arra, az elsőfokú bíróság bizonyítást folytatott a teljesítés megtörténtét illetően. Ez alapján pedig az állapítható meg, hogy ténylegesen a műtrágyának az adós általi teljesítése nem történt meg.

Az ítéltábla döntésének indokai

[39] A fellebbezés alaptalan, a csatlakozó fellebbezés alapos.

[40] A Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a fellebbezés 371. § (1) bekezdésében megjelölt tartalmi követelményei körében előadottak. E jogszabályi rendelkezésből következik, hogy korlátot nemcsak az képez, hogy a fellebbező fél milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az is, hogy ezt milyen indokkal teszi, melyik eljárási vagy anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik.

[41] Ennek megfelelően az ítéltábla – a fellebbezés indokaira figyelemmel – egyrészt a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörben eljárva azt vizsgálta, hogy vétett-e eljárási szabálysértés az elsőfokú bíróság az indokolással összefüggésben, másrészt a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörben az elsőfokú ítélet anyagi jognak való megfelelőségét vizsgálta. Az adós általi teljesítés tényét, valamint a másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmet érintően a Pp. 369. § (3) bekezdés e) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorlására volt lehetőség, azonban ez – a későbbiekben kifejtendőkre tekintettel – nem volt szükséges.

[42] A felperes látszólagos tárgyi keresethalmazatként eshetőleges viszonyban álló kereseti kérelmeket terjesztett elő, amelyek közül az elsőfokú bíróság az elsődleges kereseti

kérelmet megalapozottnak találta. Az alperes fellebbezése érintette valamennyi eshetőleges viszonyban álló kereseti kérelmet, amelyekről a Pp. 342. § (4) bekezdése értelmében azoknak a felperes által megjelölt sorrendjében kellett döntenie a másodfokú eljárásban is.

[43] A felperes látszólagos tárgyi keresethalmazatként előterjesztett keresetei közül elsődlegesen a faktoring keretszerződés alapján reá engedményezett vételár teljesítése iránt érvényesített igényt. Ennek alapjául előadta, hogy az adós és az alperes között létrejött adásvételi szerződés alapján az alperest vételár fizetési kötelezettség terheli, amelyre vonatkozó követelést az adóssal megkötött faktoring keretszerződés alapján engedményezés útján megszerzett. E követelés kapcsán pedig az alperes nyilatkozott az adós szerződéses kötelezettsége teljesítésének megtörténtéről, tartozáselismerő nyilatkozatot tett, és lemondott arról, hogy a felperessel szemben az engedményezett követelésre, annak teljesítését illetően kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással éljen. Az alperes ellenkérelmében az adásvételi szerződés létrejöttét nem vitatta, hivatkozott ugyanakkor arra, hogy az engedményezés nem jött létre, illetve, érvénytelen, valamint az adós szolgáltatásának teljesítése hiányában vételár fizetési kötelezettsége nincs.

A felperesi hivatkozás szerint az alperes az adásvételi szerződésből eredő követelés engedményezésére vonatkozó engedményezési értesítőben egyrészt az adós teljesítését elismerte, és tartozáselismerő nyilatkozatot tett, másrészt a felperessel szemben lemondott a kifogás előterjesztéséről.

[44] Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperes ellenkérelme alapján megállapította, hogy az engedményezés érvénytelenségére az alperes nem hivatkozhat, és a perbeli követelést engedményezéssel a felperes megszerezte. Ezeket a megállapításokat a felek fellebbezéssel nem támadták, ezért e körben az elsőfokú ítélet a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján nem volt felülbíráható. Emiatt a másodfokú eljárásban irányadó volt az elsőfokú bíróság következtetése a perbeli követelés engedményezésének megtörténtére.

[45] Az elsőfokú bíróság megállapíthatónak találta a joglemondás folytán, hogy az alperes nem hivatkozhat a felperessel szemben a vételárfizetési kötelezettség létrejöttének hiányára és az adásvételi szerződés megszűnésére. Ezt ugyanakkor az alperes fellebbezésében vitatta, így a másodfokú eljárásban vizsgálni kellett, hogy a joglemondó nyilatkozat mire terjed ki.

[46] Előrebocsátja az ítéltábla, a joglemondó nyilatkozat megítélésére – az alperes fellebbezési érvelésével ellentétben – nem vonatkozik a Kúria Gfv.VI.30.119/2023/9. számú, Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett ítélete, így e körben az elsőfokú bíróság nem tért el a Kúria közzétett határozatától. Tény, a Kúria ebben az ügyben vizsgálta az adásvételi szerződés adós általi teljesítésének megtörténtét. Önmagában ebből azonban nem következik olyan jogkérdésre vonatkozó álláspontja, miszerint a perbelivel megegyező tartalmú joglemondó nyilatkozat nem zárja ki a teljesítés hiányára való hivatkozás lehetőségét. A Kúria által felülbírált ügyben sem az elsőfokú bíróság, sem a másodfokú bíróság nem állapította meg, hogy a joglemondó nyilatkozat akadályát képezné annak, hogy az alperes az adásvételi szerződés adós általi teljesítésének hiányára hivatkozzon a felperessel szemben. Ezzel összefüggésben ugyanakkor a felülvizsgálati kérelem a Kúria ítéletének [29] – [43] bekezdéseiben foglaltak alapján a jogerős ítéletet nem támadta. A Pp. 406. § (1) bekezdése

értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni. Az e tárgyban irányadó 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmében a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt, tartalmában is kifejtett anyagi és eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja. A felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit a felülvizsgálati kérelem határozza meg [Pp. 413. § (1) bekezdés b), c) pont, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3., 4.]. A felülvizsgálat ezen korlátai miatt a fenti ügyben a Kúria nem vizsgálhatta a joglemondó nyilatkozat tartalmát, azt nem értelmezhetette, mivel erre vonatkozó felülvizsgálati kérelmet a felperes nem terjesztett elő. Ennek megfelelően a Kúria nem dönthetett és nem is döntött arról, hogy a perbelivel megegyező tartalmú joglemondó nyilatkozatnak mi a jogkövetkezménye. A joglemondás kérdését érintő felülvizsgálati kérelem hiányában a Kúriának csupán irányadónak kellett tekinteni a felülvizsgálati eljárásban azt, hogy az adásvételi szerződés adós általi teljesítés ténye vizsgálható. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a Kúria a joglemondó nyilatkozat értelmezéséről határozott volna.

[47] Az alperes a per tárgyát képező adásvételi szerződés esetében a szerződéskötés napján kelt nyilatkozatában elsőként elismerte az adós általi szerződésszerű teljesítést, és kijelentette, hogy a felperes felé az –összegszerűen is feltüntetett – engedményezett követelésekkel tartozik, azokat a felperesnek határidőre megfizeti. Az ítéletábra rögzíti, a nyilatkozatból világosan kitűnik, hogy az alperes az adásvételi szerződésből eredő, felperesre engedményezett vételár követelést nem vonta kétségbe, vállalta annak megfizetését, tehát elismerte a felperes felé fennálló ilyen kötelezettségét. Ezért a perbeli adásvételi szerződésből eredő vételárfizetési kötelezettséget illetően az alperes a Ptk. 6:26. §-a szerinti tartozáselismerő nyilatkozatot tett, amellyel ellentétes állítást az alperes a perben sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem tett.

[48] A Ptk. 6:26. §-a értelmében a tartozáselismeréssel a tartozás jogcíme nem változik meg, de a tartozását elismerő kötelezettet terheli annak bizonyítása, hogy tartozása az elismerő nyilatkozat megtételének időpontjában nem vagy alacsonyabb összegben állt fenn, bírósági eljárásban nem érvényesíthető követelésen vagy érvénytelen szerződésen alapult. A tartozáselismerés tehát új kötelezettséget nem keletkeztet, következménye az, hogy vita esetén megkönnyíti a másik fél helyzetét, mivel az elismert kötelezettség teljesítése alóli mentesülés érdekében, az azt megalapozó – a Ptk. 6:26. §-a szerinti – tényeket az elismerő nyilatkozatot tevő köteles bizonyítani. Tartozáselismerés esetén a Ptk. 6:26-a így lehetőséget biztosít arra is, hogy a kötelezett az ellenszolgáltatás alapját képező szolgáltatás teljesítésének egészbeni vagy részbeni hiányára, azaz szerződésszegésre hivatkozzon. A Ptk. 6:137. §-a szerint ugyanis a szerződés megszegését jelenti bármely kötelezettség szerződésszerű teljesítésének elmaradása, amely szerződésszegés legalapvetőbb, a visszerhesség elvéből is levezethető objektív következménye, hogy a nem teljesült szolgáltatásért, illetve a szolgáltatás nem teljesült részéért ellenszolgáltatás nem jár (Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz 2. kötet 1525. oldal, Wolters Kluwer, 2014). Ezen kívül – egyebek mellett – a szerződésszegés következményeként a jogosultat a Ptk. 6:140. §-a értelmében megilleti a szerződés megszüntetésének joga is.

[49] A szerződésszegés esetére biztosított jogairól azonban a szolgáltatás jogosultja – aki egyben az ellenszolgáltatás kötelezettje – a Ptk. dispozitív rendelkezéseiből következően lemondhat, amely érvényes és hatályos nyilatkozatnak az a következménye, hogy a szerződésszegésből eredő igényt nem érvényesíthet, elveszti azt a jogosultságát, hogy erre a

tényre alapítottn hivatkozzon a tartozáselismerő nyilatkozattal szemben a tartozása hiányára (hasonlóan: Kúria Gfv.VII.30.266/2012/5. szám). Egyoldalú joglemondás fogalmi körébe ugyanis az a nyilatkozat vonható, amellyel a jogalany az őt kétségkívül megillető jogosultságról (igényérvényesítésről vagy vitatásról) kifejezetten lemond (BH2018. 146), amelynek megfelel az olyan nyilatkozat, amely tartalma szerint arra irányul, hogy szerződésszegés – így teljesítés hiánya – miatt semmilyen kifogással nem él. Jelentősége volt ezért a jogvita mikénti elbírálása során annak, hogy az alperes lemondott-e a felperessel szemben arról a jogáról, hogy az adós teljesítésének elmulasztására alapítottn az adós szerződésszegésére és a vételár fizetési kötelezettség hiányára hivatkozzon.

[50] Jelen esetben az alperes a tartozáselismeréssel egyidejűleg arról is nyilatkozott, hogy a felperessel szemben az engedményezett követeléseket, azok teljesítését illetően semmilyen kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással nem fog élni, azokról kifejezetten lemond. Ezt az alperes nem vitatta, de álláspontja szerint ez a nyilatkozat a tartozáselismeréssel szemben nem akadályozta a perben az adós szerződésszegésének, azaz a teljesítése meg nem történtének vizsgálatát.

[51] Ebben a nyilatkozatában a „semmilyen” kifejezés használatával az alperes a Ptk. 6:8. § (3) bekezdése szerint meg nem engedett kiterjesztő értelmezés nélkül is egyértelműen, ellentmondásmentesen – azaz ezért értelmezésre nem szorulóan (BH2018. 127) – a felperesre engedményezett követeléseket és azok teljesítését illetően a felperessel szemben esetlegesen érvényesíthető valamennyi kifogásról lemondott, így az adós szerződésszegésére, azaz a szolgáltatása teljesítésének hiányára való hivatkozásról is, mivel az a már kifejtettek szerint vételár követelés teljesítését érinti. Az alperes pedig a perben ellenkérelmében anyagi jogi kifogásként [Pp. 199. § (2) bekezdés b) pontjának ba) alpontja] nem hivatkozott a lemondó nyilatkozat érvénytelenségére, így az a perben nem volt vizsgálható.

[52] Mindezek alapján az alperes az engedményezési értesítőbe foglalt nyilatkozatában érvényesen és hatályosan lemondott arról, hogy a felperesre engedményezett vételár követeléssel szemben bármilyen, így az adós teljesítésének, azaz szerződésszegésének hiánya miatt kifogást érvényesítsen. Nyilatkozatát az alperes saját előadása szerint annak ismeretében tette meg, hogy az adós teljesítését nem ellenőrizte, ezáltal a joglemondással az adós teljesítése hiányának kockázatát is magára vállalta. Az alperes ezért nem hivatkozhat a felperessel szemben arra, hogy az engedményezés tárgyát képező – a perben érvényesített – vételár követelés az adós szolgáltatásának teljesítése hiányában nem jött létre, mint ahogyan arra sem, hogy szerződésszegés következményeként az adásvételi szerződés esetlegesen megszűnt. Egyetértett ezért az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, miszerint nem lehetett és kellett a perben vizsgálni, hogy az adós részéről teljesítés mennyiben történt, ilyen okból ugyanis az alperes az elismert tartozás felperes részére történő megfizetése alól nem mentesülhet.

[53] Ugyancsak alaptalan az alperesnek az fellebbezési érvelése, miszerint a faktoring keretszerződés 6.4.1 – 6.4.4. pontjaira figyelemmel a felperes az adóstól követelheti a faktorált összeget. A faktoring keretszerződés ezen pontjai azt szabályozzák, hogy az adósnak mikor keletkezik visszafizetési kötelezettsége a felperes felé. Ez azonban önmagában nem érinti az engedményezés útján megszerzett követelést. A faktoring keretszerződés 6.6.1. pontja alapján ugyanis a felperes kizárólag akkor köteles a követelést az adósra visszaengedményezni, amennyiben az adós a visszafizetési kötelezettségének eleget tett. Erre

vonatkozó peradat pedig nem merült fel, ezt az alperes sem állította. Következésképpen nincs jelentősége annak, hogy az adósnak bekövetkezett-e a visszafizetési kötelezettsége a felperes felé, az nem érinti a felperesnek a reá engedményezett követelés alperessel szembeni érvényesítésére vonatkozó jogosultságát.

[54] Alaptalan az alperesnek a követelés összegének bizonyítottsága hiányára és az előfinanszírozott összeg eltérésére való hivatkozása is. A felperes elsődleges kereseti kérelmét az engedményezés tényére alapította, és az engedményezett vételár követelést érvényesítette a perben. Az engedményezés pedig az engedményezési értesítő – nem vitatott – tartalma alapján a teljes vételárra, azaz 42 976 800 forintra vonatkozik, így a Ptk. 6:193. § (2) bekezdésének második mondata értelmében ezen összegű követelés tekintetében lépett az engedményes felperes az engedményező adós helyébe. Az elsődleges kereseti kérelem tárgyát képező engedményezett vételár követelés összegét így nem befolyásolja, hogy a felperes a faktoring keretszerződés alapján fizetett-e meg és milyen összeget az adósnak, ez ugyanis az engedményezett vételár követelés összecszerúségét nem érinti. Ezért a vételár követelés összecszerúsége esetében nem volt jelentősége az előfinanszírozás ténye és összege bizonyítottságának.

[55] Helyesen jutott tehát az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az alperes köteles megfizetni az elsődleges kereseti kérelem szerinti – az alperes által összecszerúságában nem vitatott – vételár tartozást, valamint annak késedelmi kamatát, és a behajtási költségátalányt. A felperes elsődleges keresetének alapossága következtében pedig a Pp. 342. § (4) bekezdése folytán a látszólagos keresethalmazatban előterjesztett további kereseti kérelmeket és az azzal összefüggő fellebbezést, érveket, hivatkozásokat nem kellett elbírálni.

[56] Megalapozottan kifogásolta ugyanakkor a felperes csatlakozó fellebbezésében azt, hogy az elsőfokú ítélet indokolása az adós általi teljesítés hiányára tett megállapítást. Az elsőfokú bíróság – az ítéltábla által is helyesnek talált – jogi indokai mellett valóban nem kellett jelentőséget tulajdonítani annak a ténynek, hogy a műtrágya alperes részére történő átadása ténylegesen megtörtént-e, mivel az elsődleges kereseti kérelem akkor is alapos, ha az átadásra egyáltalán nem került sor. Kétségtelen, az elsőfokú bíróság folytatott le bizonyítást a teljesítéssel összefüggésben. Az ítélete indokolása azonban nem tartalmazza azokat az okokat, bizonyítékokat és a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett körülményeket, amelyek alapján a tényállás körében rögzítette az adós teljesítésének hiányát. Ezért a Pp. 346. § (5) bekezdését sérti az elsőfokú ítélet indokolásának az adós általi teljesítés hiányára vonatkozó kitétele, és az nem is szükséges a döntés jogi alátámasztásához. Következésképpen azt az ítéltábla mellőzte az elsőfokú ítélet indokolásából.

[57] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és mellőzte az indokolása [14] bekezdésének első mondatát, míg egyebekben helybenhagyta.

[58] A felperes csatlakozó fellebbezése eredményes, az alperes fellebbezése eredménytelen volt. Ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles megfizetni a felperesnek az általa a Pp. 81. § (2) bekezdésének megfelelő módon felszámított, a jogi képviselével kapcsolatban felmerült ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét.

Ennek összegét a fellebbezés kapcsán – a Pp. 82. § (3) bekezdésére figyelemmel – a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdés szerint 250 000 forint + áfa, míg a csatlakozó fellebbezés esetében – annak meg nem határozható pertárgyértéke miatt – ugyanezen rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése szerint három munkaóra alapulvételével 9 000 forint + áfa összegben állapította meg.

Szeged, 2024. május 13.

Dr. Jobbágy Ildikó s.k.

a tanács elnöke

Dr. Tolna András s.k.

előadó bíró

Dr. Dobler László s.k.

táblabíró